

El cansament...

Ramon Monton,
**El cansament
del resistencialisme**,
Abadia editors, Maçaners 2007.

Com diu Núria Cadenes en el pròleg d'aquest llibre, Ramon Monton barreja l'estil sintètic i concís, que reclama una carta al director, amb el pensament matisat i argumentat d'uns articles ben documentats, on constantment expressa el que pensa, de tal manera que s'avança al que el temps acabarà fent més evident. Així, els articles crítics de l'any 2000 ja avancen el que esdevindrà ben evident en el 2007 per a bona part de l'electorat català, que ha decidit de protestar contra la dimissió dels polítics professionals catalans.

Es tracta d'un assaig molt amè, on els escrits més llargs de la segona part foren ja publicats dins LLENGUA NACIONAL; en

canvi, en la primera part hi ha comentaris breus, procedents de cartes publicades (i algunes no publicades) en el diari *Avui*, que posen en evidència els canvis de discurs i d'actituds de determinats dirigents polítics, que consideren més important reclamar guarderies que no pas la independència. Monton respon: jo també vull guarderies, però en una Catalunya independent.

De fet, la ironia serveix a l'autor per a desemascarar errors catalans, l'autoodi i la manipulació colonial; crítica des del cosmopolitisme tipus Fòrum 2004 o els bilingüistes vergonyants fins als qui van començar maldient un pretès essencialisme catalanista per a justificar futurs viratges polítics

de «patriotisme social»; però també rebutja el posat autoflagel·lant de persones com Eugeni Casanova, quan anunciava que la companya del CAT fou un fracàs. No obstant tot això, confia en la nostra societat civil.

Per a Monton, el problema de Catalunya no és pas material sinó espiritual, és a dir, el fet de saber si tindrem o no un futur com a nació. Evidentment, per a ser una nació hauríem de tenir una nova Renaixença, un nou paradigma sociocultural eco-idiomàtic de cohesió nacional basat en l'autoestima, la dignitat i el convenciment de la vàlua i l'interès de la nostra contribució única, com a catalans, a la cultura i la civilització. ◆

JORDI SOLÉ I CAMARDONS

Estudis dialectals i onomàstics

Francesc de B. Moll. OC III. Estudis dialectals i onomàstics,

A cura de Maria Pilar Perea,
Presentació de Joan Veny,
Ed. Moll,
Mallorca 2006.

La iniciativa que hom duu a terme de publicar les obres de l'enyorat Francesc de B. Moll arriba en aquesta avinentesa al volum III, que conté els escrits que Moll anà publicant durant la seva vida, centrats en aquest cas en els treballs dialectals i onomàstics. El volum té, doncs, dues parts ben definides. La primera aplega els estudis merament dialectals. La segona part és, pràcticament, la reedició del magnífic estudi sobre els nostres cognoms, en

què tothom aprengué les primeres lletres d'aquest apassionant món, pilar de la normalització lingüística.

El primer apartat inclou els següents treballs: *a) Estudi fonètic i lexical del dialecte de Ciutadella* (pp. 15-61), treball primerenc d'un jove Moll que fita el camp a posteriors estudis de molts dialectòlegs nostrats; *b) Els parlars baleàrics* (pp. 63-70), treball que redactà per al *Congrés de Lingüística Romànica* celebrat a Barcelona en 1953, i on la nostra llengua es pogué oir per primera vegada en un acte acadèmic públic en ple franquisme; *c) El parlar de Mallorca* (pp. 71-100) és un treball posterior, més matisat i ric que no els anteriors, que es reedità ampliat en 1990 per l'editorial que porta el seu nom; *d) Els dialectes i la llengua literària* (pp. 101-108), breu treball, publicat per primera vegada en 1955, en què Moll aborda el complicat tema de la construcció de la llengua catalana estàndard a partir de la suma de les principals varietats regionals de l'idioma; *e) Llengua o dialecte? Català o mallorquí?* (pp. 109-122), on el Moll més didàctic intenta mostrar al gran públic les diferències semàntiques entre els dos termes, polisèmics i carregats de significacions ultralingüístiques, en la lliçó inaugural que obria els cursos de català del curs 1978-79; *f) Espigoladures dialectals* (pp. 123-127), petits comentaris etimològics de mots estudiats massa rònegament en

el *DCVB*, que Moll ampliava en aquest treball publicat en la revista *Estudis Romànics*; *g) Estática y dinámica del catalán de Mallorca* (pp. 129-136), treball publicat en 1961 a la revista balear *Papeles de Son Armadans* i que és l'exposició d'alguns trets lingüístics arcaics (= estàtics) i evolucionats (= dinàmics) del català de Mallorca; *h) El castellano de Mallorca* (pp. 137-141), observacions lingüístiques del castellà parlat per mallorquins; *i) L'ús del vernacle en la litúrgia a les Illes Balears* (pp. 143-154), quan l'Església Catòlica decidí, com a conseqüència del Concili Vaticà II, reemplaçar el llatí per les llengües vulgars en les seves manifestacions religioses, la nostra llengua hi veié una via oberta a l'ús públic de l'idioma, però aviat sorgiren els problemes, ideològics per una part i sociolingüístics per l'altra, de quin model de llengua havia d'emprar hom en les esglésies. Moll exposava en aquest article, presentat al *II Congrés Litúrgic de Montserrat* de 1967, els principals obstacles lingüístics del català de Mallorca i la manera de resoldre'ls.

La segona part del volum inclou els treballs que Moll dedicà al camp dels noms propis, el primer dels quals és *Els llinatges catalans*, llibre publicat a l'editorial del seu nom en 1959, i ampliat en 1982. Es tracta d'un veritable manual d'onomàstica que en fa una breu repassada des de l'època romana, passant pels celtes, la influència del cristia-

nisme, la invasió germànica amb la seva poderosa pressió onomàstica durant l'Edat Mitjana, fins a arribar a la classificació i estudi de l'onomàstica catalana actual. Obra bàsica per a qui vulgui assabentar-se de tota la problemàtica dels noms propis catalans.

Cap al final del volum, encara hi trobem dos treballs més: *El fichero de toponimia balear i L'ortografia dels cognoms o llinatges*. El primer és la publicació del mateix treball, presentat al *V Congreso Internacional de Ciencias Onomásticas* celebrat a Salamanca en 1958, on Moll exposa el pla per a arregar els noms de lloc, antics i actuals, de les Illes Balears, d'acord amb la decisió que es prengué a la Secció Filològica del IEC de catalogar, com més aviat millor, la toponímia balear.

El darrer és un article aparegut en el diari barceloní *El Correo Catalán* (16-VI-1963) on Moll mantenia des de feia temps una finestra oberta a qüestions de llengua sota l'epígraf de «L'home per la paraula». Moll explica en aquesta avinentesa les línies mestres que hom ha de seguir a l'hora d'ortografiar correctament els cognoms.

Ens hem de felicitar de veure publicats tots els treballs de Moll perquè les generacions actuals puguin gaudir i ser participants de tot allò que deixà escrit el gran filòleg menorquí, resident a Mallorca i ànima del *Diccionari català-valencià-balear*. ◆

LLUÍS GIMENO BETÍ (Univ. Jaume I)